

Ime in priimek:
Razred/Letnik:

Kompenzacijski izpit k standardiziranemu
kompetenčno usmerjenemu pisnemu
zrelostnemu izpitu / zrelostnemu in diplomskemu izpitu

Maj 2017

Slovenščina

Kompenzacijski izpit 1

Podatki za **kandidatke/kandidate**

BMB

Bundesministerium
für Bildung

Napotki h kompenzacijskemu izpitu za kandidatke/kandidate

Spoštovana kandidatka, spoštovani kandidat!

Kompenzacijski izpit vsebuje nalogo, ki je razdeljena na več delovnih nalog. Vse delovne naloge je treba obdelati na osnovi priloženega besedila/priloženih besedil v izpitnem pogovoru; naloge upoštevajo zahtevnostni področji *Reprodukcija, reorganizacija in prenos* in *Refleksija in reševanje problema*. Pri zadnji delovni nalogi gre za monološko govorno nalogo.

Pripravljalni čas obsega najmanj 30 minut, izpitni čas največ 25 minut.

Za pozitivno oceno ustnega kompenzacijskega izpita morajo biti zahteve na bistvenih področjih pretežno izpolnjene.

Pri skupni oceni se upoštevajo tako odgovori pri kompenzacijskem izpitu kakor tudi rezultat klavzurne naloge. O skupni oceni odloča izpitna komisija.

Mnogo uspeha!

Tema: Ločevanje odpadkov

Situacija: Med počitniškim delom pri znani okoljevarstveni organizaciji Global ste se ukvarjali s tematiko ločevanja odpadkov; še posebej natančno s problematiko plastičnih odpadkov v Sloveniji in Avstriji. Koroška dvojezična srednja šola pripravlja šolski projekt na temo *Ločevanje odpadkov* in vas kot predstavnika organizacije Global povabi za govornika na javni diskusiji.

Preberite besedilo Uroša Robiča *Zgolj pravilno ločeno zbiranje plastike ni dovolj* iz revije *Mladina*, 21. februar 2014 (priloga 1) in besedilo *Pomen ločenega zbiranja odpadkov*, objavljeno na strani Okoljsko raziskovalnega zavoda (priloga 2).

Delovne naloge		Zahtevnostna področja
1.	Povzemite stvarne informacije, s katerimi se seznanite v besedilu <i>Zgolj pravilno ločeno zbiranje plastike ni dovolj</i> .	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 6 minut
2.	Razčlenite komentar z ozirom na: – njegovo osrednjo misel; – avtorjev namen; – stilistične posebnosti (besedišče, zgradba stavkov, retorična sredstva); – značilnosti, ki označujejo komentar kot besedilno vrsto.	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 3 minute
3.	Razložite , kakšen je pomen ločenega zbiranja odpadkov in kako je potrebno ravnati z nevarnimi odpadki. Pomagajte si s priloženim besedilom <i>Pomen ločenega zbiranja odpadkov</i> .	Zahtevnostno področje 1 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos</i> Trajanje izpita: približno 3 minute
4.	<u>V diskusijskem prispevku obrazložite</u> a) dejstva o ločevanju plastičnih odpadkov in b) podkrepite pomen ločevanja odpadkov. – Pri tem se poslužite informacij iz obeh priloženih besedil. – V svojo argumentacijo vključite tudi ugotovitev, zakaj samo ločeno zbiranje plastike ni dovolj. – Ob koncu razložite , kakšno naj bi bilo ravnanje z odpadki v prihodnosti.	Zahtevnostni področji 1 in 2 <i>Reprodukcija, reorganizacija in prenos; Refleksija in reševanje problema</i> Trajanje izpita: največ 5 minut (najmanj 3 minute)

Zgolj pravilno ločeno zbiranje plastike ni dovolj

Mnenje

Uroš Robič

Zgolj pravilno ločeno zbiranje plastike ni dovolj

Človek je v preteklosti vedno uporabljal materiale, ki mu jih je nudila narava. Za svoje aktivnosti je uporabljal kamen, les, volno, kosti in ostale materiale. Prvi material, ki je imel podobne lastnosti kot plastika, je bil kavčuk. Uporabljali so ga že v Mezopotamiji za izdelavo žogic, trakov in figuric. [...] Razvoj plastike je šel od uporabe naravnih materialov (kavčuk), do uporabe kemično spremenjenih naravnih materialov (guma, kolagen) in na koncu do uporabe popolnoma sintetičnih sestavin (bakelite, epoksi). Plastiko, kot jo poznamo danes, so množično začeli proizvajati nekje po drugi svetovni vojni.

V letu 2012 je bila letna svetovna proizvodnja plastike 288 milijonov ton, od tega v Evropi 57 milijonov ton. Največji porabnik plastike v Evropi je Nemčija (11,5 milijonov ton). Največ se je uporabi za izdelavo embalaže (40 odstotkov), sledi uporaba v gradbeništvu (20 odstotkov), avtomobilskem sektorju, elektroniki in kmetijstvu.

Glede ravnanja s plastičnimi odpadki obstaja veliko podatkov in virov. Nekateri podatki kažejo, da se Slovenija nahaja v samem vrhu po predelani plastiki na prebivalca, spet drugi viri navajajo, da nekje med prvimi petimi državami v EU. [...] Do nenatančnih podatkov prihaja zato, ker v zabojskih, ki jih tehtajo, ni samo plastična embalaža, ampak ljudje vanje odvržejo še veliko papirja, tekstila in ostalih odpadkov, ki tja ne sodijo, a dajejo zavajajočo težo.

Zgolj pravilno ločeno zbiranje v Sloveniji ni dovolj. Tudi če ljudje postanejo zgledni »ločevalci« odpadkov, je problem v tem, da država nima zagotovljenega celovitega ravnanja z odpadki. Potrebno je namreč upoštevati prednostni red¹ ravnanja z odpadki. Ta narekuje, da v največji meri preprečimo nastajanje odpadkov na samem izvoru, predmete ponovno uporabimo, recikliramo, energetske izrabimo in nekje na koncu odložimo. Odlaganje se šteje kot skrajna in zadnja

možnost ravnanja z odpadki. V Sloveniji pa največ odpadkov, okoli 58 odstotkov še vedno samo odložijo. [...]

30

Ne zdi se mi smiselno, da ogromno energetske bogatih odpadkov, ki bi jih lahko uporabili kot alternativna goriva, še vedno vozimo na odlagališča. Odlaganje bi moralo ostati le še spomin na primitivno ravnanje ljudi iz preteklosti. Slovenija je na šestnajstem mestu kar zadeva delež odloženih odpadkov, Slovenci odložimo skoraj 50 odstotkov plastičnih odpadkov, recikliramo pa 28 odstotkov, ostalo je energijska predelava. [...]

35

Do leta 2020 naj odlaganje ne bi bilo več predmet ravnanja z odpadki v EU. Vendar bodo mnoge države z dosedanjo prakso težko dosegle okoljske cilje. So pa tudi izjeme, Avstrija na primer predela skoraj vso plastično embalažo – nad 99 odstotkov. V Švici, ki sicer ni članica EU, 75 odstotkov odpadkov energijsko predelajo, največji delež plastičnih odpadkov reciklirajo na Norveškem, ki prav tako ni članica EU. [...]

40

45

Problematika plastike pa ni le v vidnih odpadkih. Javnosti je veliko manj znana plastika, ki je v velikosti mikro delcev, to je t. i. mikroplastika. Nastane z razpadanjem večjih delcev plastike. Lahko se nahaja v kremah, šamponih in zobnih pastah, kjer služi kot abrazivno sredstvo. Prisotna je tudi v naših oblačilih. Njen vpliv je lahko veliko večji, kot je vpliv plastičnih vrečk. Zaradi svoje velikosti zlahka zaide v reke in morja, kjer nase veže različna onesnaževala in nazadnje lahko preide v prehranjevalno verigo. O tej vrsti plastike je zelo malo raziskanega. V Sloveniji se je letos začel evropski projekt DeFishGear pod vodstvom Kemijskega inštituta, kot vodilnega partnerja in 16 sodelujočih partnerjev iz sedmih držav. V sklopu projekta se bodo partnerji osredotočali na tri vsebinska področja v Jadranskem morju. Kakšno je onesnaženje z morskimi odpadki, spremljale se bodo količine mikroplastike v Jadranskem morju, kakšne so posledice na morske organizme ter zbiranje in recikliranje zapuščenih ribiške opreme in naključno ujetih odpadkov pri ribolovu.

50

55

60

Začele so se delati raziskave tudi na drugih področjih. Plastiko, ki jo tako množično in vsakodnevno uporabljamo, šele počasi odkrivamo. Odkrivamo tudi njene pozitivne lastnosti, kot so lahkost, trajnost in vsestranskost. V velikem številu se uporablja v medicini in elektroniki (fleksibilni zasloni). Največji napredek pa ljudje pričakujejo od tiskalnikov 3D. Trenutno so še veliki in počasni, vendar lahko pričakujemo hiter razvoj. Ideja je, da si bo lahko vsak posameznik natisnil predmet, ki ga potrebuje.

65

Kljub vsem negativnim in pozitivnim lastnostim si moramo priznati, da brez plastike ne bi imeli takšnega življenja, kot ga imamo. Odvisno je samo od nas, kaj naredimo s tisto plastiko, ki je ne potrebujemo več.

70

Vir: <http://www.mladina.si/154069/zgolj-pravilno-loceno-zbiranje-plastike-ni-dovolj> [25.4.2017], skrajšano.

Razlaga besed:

¹ prednostni red: hierarhija (Hierarchie, Ordnung)

INFORMACIJE:

Uroš Robič je avtor filma *Plastik fantastik*, ki je prejel častno pokroviteljstvo UNESCO za dobo enega leta.

Pomen ločenega zbiranja odpadkov

Ločeno zbiranje odpadkov je okolju prijazno:

Okoljsko raziskovalni zavod (OZN)

- Z ločenim zbiranjem zagotovimo, da koristni odpadki končajo v predelovalni industriji in ne na odlagališču.
- Industriji vračamo surovine za proizvodnjo novih izdelkov.
- Varujemo dragoceni odlagališčni prostor, samo pomislite, kam z vsemi odpadki, ki nastajajo dnevno v gospodinjstvih!
- Ohranjamo naravne vire.
- Varujemo naravo.

PREVIDNO Z NEVARNIMI ODPADKI!

Zdravil, čistil, kozmetike, barv, lakov, lepil, škropiv, odpadnega

jedilnega in motornega olja, baterij in akumulatorjev NIKAKOR NE SMEMO odlagati v običajne zabojnike skupaj z ostalimi odpadki.

Nevarne odpadke odložimo ločeno – odpeljemo jih v zbirni center oz. jih odložimo v času akcije zbiranja nevarnih odpadkov iz gospodinjstev.

Nepravilno odloženi odpadki škodujejo našemu zdravju in našemu okolju.

Pogosta so vprašanja glede uporabe eko otoka – zbiralnice ločenih odpadkov, ki se nahajajo na privatnih zemljiščih. Zbiralnice so namenjene vsem krajanom,

ki živijo v bližini ekološkega otoka in ne zgolj družini, kjer so nameščeni barvasti zabojniki za ločevanje odpadkov. V kolikor v bližini vašega doma ne opazite ekološkega otoka, povprašajte v vaši krajevni skupnosti za možnost ločenega zbiranja ali nas pokličite na zeleno številko 080 88 70. ■

Vir: <http://www.orz.si/nasveti/197-pomen-locevanja-odpadkov> [25.4.2017]